

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Petra Průchy, JUDr. Jana Rutsche, JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **O. K.,** zastoupený Ivo Chmelařem, D.L., advokátem se sídlem Dlouhá 177/13, Litoměřice, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** Nad Štolou 936/3, Praha 7 o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 1. 2008, č. j. OAM-46/VL-07-11-2008, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 10. 2011, č. j. 61 Az 11/2008 – 64,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 10. 2011, č. j. 61 Az 11/2008 – 64, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

II. Odměna advokátovi stěžovatele, Ivo Chmelaři, D.L., **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 4800 Kč. Tato částka bude jmenovanému vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 2 měsíců od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 31. 1. 2008, č. j. OAM-46/VL-07-11-2008, zamítl žalovaný žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), jako zjevně nedůvodnou.

Na základě podané žaloby Krajský soud v Ostravě rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Soud přisvědčil rozhodnutí žalovaného podle § 12 zákona o azylu, jako důvodnou však shledal námitku, podle níž žalovaný nesprávně posoudil věc podle § 14a zákona o azylu. V této souvislosti žalobce uvedl, že v případě návratu do země

původu mu hrozí vážná újma ve formě nelidského a ponižujícího zacházení; že bude z jakýchkoliv účelových důvodů uvězněn. Je přitom všeobecně známo, že podmínky ve věžeňských zařízeních na Ukrajině nesplňují ani základní životní podmínky, nehledě na to, že žalobce jako bývalý policista bude vystaven ohrožujícímu jednání jak ze strany zaměstnanců věžeňského zařízení, tak i ze strany samotných vězňů.

Ustanovení § 28 zákona o azylu ve znění účinném do 31. 8. 2006 je v souladu s rozhodnutím rozšířeného senátu ze dne 28. 1. 2009, č. j. 1 Azs 96/2006 - 80, nutno vyložit tak, že pojem „rozhodnutí o neudělení nebo odnětí azylu“ zahrnuje také rozhodnutí o zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné podle § 16. V tomto případě byl správní orgán povinen rozhodnout též o překážce vycestování.

Žalovaný měl proto v projednávaném případě povinnost ve výroku svého rozhodnutí vyslovit a v odůvodnění tohoto rozhodnutí se přesvědčivě vypořádat s otázkou, zda v případě žalobce neexistují skutečnosti, které by zakládaly povinnost aplikovat § 14a zákona o azylu v platném znění. Pokud se žalovaný v napadeném rozhodnutí touto otázkou vůbec nezabýval (v odůvodnění rozhodnutí se toliko konstatuje, že žalobce neuvedl žádnou skutečnost svědčící pro hrozbu nebezpečí vážné újmy z některého z důvodů uvedených v § 14a zákona o azylu), učinil tím své rozhodnutí nepřezkoumatelným pro nedostatek důvodů.

Rozsudek krajského soudu následně zrušil ke kasační stížnosti žalovaného Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 9. 6. 2010, č. j. 3 Azs 18/2010 - 49. Krajský soud v daném případě opřel své rozhodnutí o judikát, který interpretoval § 28 zákona o azylu ve znění účinném do 31. 8. 2006, tedy včetně závěrů zde učiněných ve vztahu k překážce vycestování, a to za situace kdy správní orgán rozhodoval dne 31. 1. 2008, tedy bez mála rok a půl po nabytí účinnosti zákona č. 165/2006 Sb., který nahradil institut překážky vycestování institutem doplňkové ochrany. Krajský soud tak v daném případě podřadil zjištěný skutkový stav nesprávné právní normě.

Nejvyšší správní soud přisvědčil rovněž kasační námitce, podle níž soud bez jakékoliv opory ve spise konstatoval, že poměry v ukrajinských věznicích *„nesplňují základní životní podmínky“*. Možné účelové uvěznění tvrdil žalobce poprvé teprve v žalobě a nebylo proto možné důvodně vytýkat stěžovateli, že tuto skutečnost ve svém rozhodnutí nezohlednil. To na druhou stranu neznamená, že by krajský soud nebyl oprávněn se tímto žalobcovým tvrzením zabývat. Jak vyplývá z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2007, č. j. 9 Azs 23/2007 - 64, publ. pod č. 1336/2007 Sb. NSS, je zásadou *non-refoulment* vázán ten státní orgán, před kterým vyšla skutečnost zakládající možný konflikt s čl. 33 Ženevské úmluvy najevo poprvé.

Bylo tedy na krajském soudu, aby konfrontoval tvrzení o možném účelovém uvěznění žalobce se zprávami o situaci na Ukrajině (které nepochybně měly být součástí správního spisu – srov. rozsudek sp. zn. 1 Azs 107/2008) a zodpověděl otázku, zda existuje v žalobcově případě skutečné nebezpečí (k pojmu *“real risk“* srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 - 82, www.nssoud.cz) účelového uvěznění z důvodů, které žalobce uvedl, tj. kvůli obvinění manželky politika v trestním řízení, resp. zda by takové uvěznění představovalo hrozbu nelidského či ponižujícího

zacházení. Z veřejně dostupných informací o situaci na Ukrajině přitom rozhodně nevyplývá, že by bylo možné předmětné tvrzení žalobce vyloučit *à prioiri* jako nereálné (srov. zprávu Ministerstva zahraničních věcí USA o dodržování lidských práv na Ukrajině za rok 2009 ze dne 11. 3. 2010, zejm. Sekce 1 body a), b) a d), dostupnou na http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2009/eur/136063.htm).

Novým nyní přezkoumávaným rozhodnutím krajský soud žalobu zamítl. Soud přisvědčil žalovanému, že důvody žádosti o udělení mezinárodní ochrany spočívající v potížích s kriminálními živly, obavy z vlivu a jednání politického činitele, jehož manželku žalobce stíhal, a snahu o legalizaci pobytu na území ČR nelze považovat za důvody podřaditelné § 12 zákona o azylu. Žalobce neuvedl jedinou skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, a žalobní námitka, že žalovaný pochybil při aplikaci tohoto ustanovení, je proto nedůvodná.

Jako nedůvodnou shledal soud rovněž námitku, podle níž žalovaný nepodřadil případ žalobce ustanovení § 14a zákona o azylu. Ani v tomto směru se žalobce nezmínil o žádné okolnosti, která by svědčila pro důvod udělení doplňkové ochrany. Žalobce důvody žádosti o udělení mezinárodní ochrany opíral o jednání soukromých osob – kriminálních živlů, které dával do souvislosti s výkonem svého dřívějšího povolání policisty – vyšetřovatele. Z jeho výpovědi však nevyplynuly skutečnosti, že by se v této souvislosti obrátil o pomoc na příslušné kompetentní státní orgány Ukrajiny, případně vládní či nevládní organizace a nebylo také prokázáno, že by takové jednání státní orgány země původu žalobce podporovaly či tolerovaly.

Skutečnost, že žalobce má v zemi původu obavy z jednání soukromých osob, není důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, když politický systém v zemi původu dává možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů. Státní orgány v zemi původu žalobce jsou ochotny poskytovat ochranu proti nezákonnému jednání a není důvodu o tom pochybovat. To, že v zemi původu žalobce existují tyto problémy, ještě podle soudu neznamená automatickou povinnost správního orgánu považovat tuto okolnost za důvod k udělení azylu či doplňkové ochrany, nýbrž je vždy nutno zkoumat, na základě taxativního výběru podmínek, pravděpodobnost konkrétních možných zásahů do sféry základních lidských práv a svobod žalobce přihlížeje k důvodům, pro které zemi opustil a pro které v ČR požádal o mezinárodní ochranu. Žalobce sám v průběhu řízení uvedl, že měl problémy se soukromými osobami. Dle zjištěných skutečností žalobci v zemi původu nic nebránilo v možnosti obrátit se na jakékoliv státní orgány. Se státními orgány, jak sám žalobce uvedl, problémy neměl.

Soud tak konstatoval, že žalobce neprokázal, že by se státní orgány jeho vlasti, včetně mezinárodních, na jednání soukromých osob podílely, tolerovaly jej, nebo nebyly schopny a ochotny mu poskytnout proti tomuto jednání pomoc a neprokázal, že mu hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy v podobě nelidského a ponižujícího zacházení a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem.

Rozsudek krajského soudu napadl nyní kasační stížností žalobce (dále jen „stěžovatel“). Zopakoval důvody své žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Je přesvědčen, že se stal předmětem pronásledování tak, jak je tento pojem definován v § 2 odst. 8 zákona o azylu. Jak již opakovaně uvedl, jednalo se v jeho případě především o jednání úředních, stát reprezentujících osob. Přesto je proti němu stále argumentováno (v rozporu s jednoznačnými okolnostmi), že se jednalo o jednání soukromých osob, proti nimž se mohl údajně s pomocí státních orgánů bránit. Tato tvrzení jsou dle jeho názoru v rozporu se zjištěními mezinárodních pozorovatelů a s jejich zprávami, jakož i s běžnými novinovými zprávami o přetrvávající situaci na Ukrajině, a stěžovatel je proto považuje za velmi nevěrohodná. Stěžovateli není jasné, jak se měl reálně bránit konkrétním politickým a státním tlakům, když – jak se ukazuje z nedávno proběhlých procesů – se jim nemohly ubránit ani vysoce postavené osoby, se kterými se jako řadový policista nemůže srovnávat.

Stěžovatel tudíž nadále trvá na tom, že přinejmenším splňuje podmínky udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a zákona o azylu. V případě návratu do země původu mu reálně hrozí vážná újma ve formě nelidského a ponižujícího zacházení, včetně toho, že bude účelově uvězněn. Je pak všeobecně známo, že podmínky ve vězeňských zařízeních na Ukrajině neodpovídají základním životním podmínkám, navíc je podle stěžovatele evidentní, že jako bývalý policista bude vystaven ohrožujícímu jednání ze strany ostatních vězňů.

Stěžovatel proto nerozumí kusému, neodůvodněnému a paušalizujícímu závěru krajského soudu, podle kterého *„nebylo zjištěno, že by v případě vrácení na Ukrajinu byly důvodné obavy, že by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy“*, když pravý opak je evidentní skutečností.

Stěžovatel napadá rozsudek krajského soudu z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) [nepřezkoumatelnost rozhodnutí soudu spočívající v nedostatku důvodů] s. ř. s. a navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil otázku přípustnosti a přijatelnosti podané kasační stížnosti, přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost není nepřípustná ve smyslu § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. a není ani nepřijatelná ve smyslu § 104a s. ř. s. Byť byl totiž krajský soud v daném případě vázán právním názorem vysloveným ve zrušovacím rozsudku Nejvyššího správního soudu, tento závazný právní názor nerespektoval zcela a prakticky bez dalšího podanou žalobu zamítl.

Krajský soud sice odstranil vady, které byly důvodem zrušení prvního rozsudku vydaného ve věci, tj. rozhodoval nyní podle právní úpravy na věc dopadající, pominul však navazující pokyn Nejvyššího správního soudu, jenž mu ukládal posoudit, zda stěžovateli hrozí v případě návratu do země původu skutečné nebezpečí vážné újmy či nikoli. Krajský soud měl konfrontovat žalobcovo tvrzení o jeho možném účelovém uvěznění se zprávami o situaci na Ukrajině a zodpovědět otázku, zda existuje ve stěžovatelově případě skutečné nebezpečí účelového uvěznění z důvodů, které stěžovatel uvedl, tj. kvůli obvinění manželky politika v trestním řízení, resp. zda by takové uvěznění představovalo hrozbu nelidského či ponižujícího zacházení. K tomu Nejvyšší správní soud dodal, že z veřejně

dostupných informací o situaci na Ukrajině nevyplývá, že by bylo možné předmětné tvrzení žalobce vyloučit *à prioiri* jako nereálné.

Tento pokyn však krajský soud žádným způsobem v nyní přezkoumávaném rozsudku nereflektoval a v jeho odůvodnění pouze uvedl, že politický systém v zemi žalobcova původu mu dává možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů; resp. že státní orgány v zemi původu žalobce jsou ochotny poskytovat ochranu proti nezákonnému jednání a není důvodu o tom pochybovat. Stěžovateli tak podle krajského soudu nic nebránilo v možnosti obrátit se v zemi původu na jakékoliv státní orgány. Takové posouzení ovšem neodpovídá pokynu Nejvyššího správního soudu, neboť se nezakládá na informacích, které by vyplývaly ze zpráv o situaci na Ukrajině (k těmto srov. rovněž např. zprávu Amnesty International „*No Evidence of a Crime*“ *Paying the Price for Police Impunity in Ukraine*, dostupnou na http://www.amnesty.org/fr/library/asset/EUR50/009/2011/en/8b104ee8-689f-4bc3-9fb2-2c68916be33b/eur500092011en.pdf), a naopak zcela odhlíží od stěžovatelových tvrzení a konkrétních okolností jeho případu.

Nejvyšší správní soud tak dospěl k závěru, že podaná kasační stížnost je nejen přijatelná, ale také důvodná ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., a proto napadený rozsudek zrušil a věc vrátil Krajskému soudu v Ostravě k dalšímu řízení. V něm krajský soud posoudí otázky nastíněné již v prvním rozsudku zdejšího soudu v projednávané věci a podle okolností o ní znovu rozhodne.

V novém rozhodnutí rozhodne krajský soud rovněž o nákladech řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Ustanovenému zástupci stěžovatele náleží v souladu s § 11 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), odměna za dva úkony právní služby učiněné v řízení o kasační stížnosti ve výši 4.200 Kč, a dále náhrada hotových výdajů ve výši paušální částky 300 Kč za dva úkony právní služby podle § 13 odst. 3 cit. vyhlášky, celkem tedy 4.800 Kč. Uvedená částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 2 měsíců od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. května 2012

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu